

Obowiązuje temat z podręcznika (strona:137-141)

oraz Podatki

W Polsce, tak jak w każdym współczesnym państwie, funkcjonuje wiele różnorodnych podatków. Wszystkie razem tworzą system podatkowy. Płacimy je, prawie zawsze wtedy, gdy wydajemy pieniądze. Często nawet nie zdajemy sobie z tego sprawy. Ułatwić rozeznanie w gąszczu podatków może dokonanie ich podziału na rodzaje, uwzględniając różne kryteria.

Najprostsze rozróżnienie i najczęściej spotykane to podział na podatki bezpośrednie i pośrednie. Kryterium podziału jest tu jedność podmiotu opodatkowania, czyli mówiąc prościej, ustalenie, czy podatnik płaci fiskusowi z własnej kieszeni, czy jedynie pośredniczy, przekazując podatek zapłacony przez innych. Do podatków bezpośrednich zaliczane są podatki dochodowe i majątkowe. W praktyce czasami zdarza się jednak, że podatek bezpośredni jest przerzucany, wbrew intencji ustawodawcy, na innych poprzez wliczenie go do ceny towaru.

Taka konstrukcja charakterystyczna jest dla podatków pośrednich. Podatnik dolicza wtedy (w sposób jawny lub ukryty) podatek do ceny towaru i płaci go. Pieniądze pochodzą jednak od nabywcy produktu. Do tego rodzaju podatków zaliczamy wszystkie podatki od wydatków, w tym VAT.

Ze względu na rodzaj przedmiotu opodatkowania wyróżniamy podatki dochodowe, od wydatków oraz majątku.

Podatkim dochodowym, jak sama nazwa wskazuje, opodatkowany jest dochód podatnika. Jego wysokość zależy od wielkości dochodu oraz od obowiązującej skali podatkowej. Podatki dochodowe są płacone zarówno przez obywateli, jak i firmy, ale według różnych zasad.

Podatek dochodowy od osób fizycznych PIT obowiązuje w Polsce od 1.01.1992r - dotyczy wszystkich uzyskujących jakiegokolwiek dochody, poza dokładnie określonymi przychodami nie podlegającymi opodatkowaniu np. działalności rolniczej. Jest to podatek progresywny tzn. ludzie z wyższymi dochodami płacą większą część swoich dochodów w postaci podatków niż osoby o niższych dochodach. Progi podatkowe 19%,30%,40%.

Podatek dochodowy od osób prawnych, popularnie zwany CIT (Corporate Income Tax), płacą spółki akcyjne i z ograniczoną odpowiedzialnością od swojego dochodu, rozumianego jako różnica między przychodami (sumą wszystkich pieniędzy, jakie wpłynęły do firmy) a kosztami ich uzyskania, ustalonymi na podstawie ewidencji księgowej.

Osobisty podatek dochodowy PIT (Personal Income Tax), płacą wszystkie osoby od dochodów w postaci wynagrodzeń za pracę, od rent, emerytur, a nawet zasiłków dla bezrobotnych. Opodatkowane są także dochody z działalności gospodarczej, twórczości artystycznej, praw majątkowych oraz inwestowania kapitału.

Podstawą do wymierzenia podatku jest dochód, stanowiący różnicę między przychodem, a kosztami jego uzyskania. W przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą koszty te równe są rzeczywiście poniesionym wydatkom. Dla pozostałych podatników ustalane są w formie ryczałtu.

Podatkami majątkowymi obciążona jest własność. Można je podzielić na cztery grupy:

1. od posiadanego majątku - zależnie od obowiązującego systemu podatkowego opodatkowany może być cały majątek właściciela lub poszczególne jego składniki. W naszym kraju do tej grupy zaliczamy podatek rolny, podatek od nieruchomości i podatek od środków transportu),
2. od przyrostu majątku - płacony fiskusowi w przypadku nabycia bądź otrzymania rzeczy lub praw majątkowych. W skład tej grupy wchodzi podatek od spadków i darowizn oraz podatek od czynności cywilnoprawnych,
3. od transformacji substancji majątkowej - płacone w przypadku sprzedaży lub zamiany rzeczy lub praw majątkowych na inne rzeczy lub prawa majątkowe.

Podstawową formą opodatkowania wydatków w większości krajów świata jest obecnie podatek od wartości dodanej, czyli VAT (Value Added Tax). Przedmiotem opodatkowania jest tu wartość sprzedaży towarów i usług, a podstawą - przyrost wartości w danej fazie gospodarowania. Popularna jest również akcyza - podatek nakładany selektywnie na towary konsumpcyjne.

Z kolei w zależności od organu pobierającego podatki dzielimy podatki na centralne i lokalne.

Podatki lokalne zasilają budżety gmin. Ich wysokość określają rady gminne. Maksymalne stawki określone są jednak w ustawie. Do podatków lokalnych należą: podatek od nieruchomości, podatek od środków transportu, podatek od posiadania psa, opłaty targowiskowe i miejscowe. Podatki centralne trafiają do budżetu państwa.

Czwarty sposób różnicowania podatków ma zastosowanie wtedy, gdy opodatkowywane dochody pochodzą z różnych źródeł. Mamy wtedy do czynienia:

- z podatkiem globalnym - gdy łącznie opodatkowane są według jednej skali wszystkie składniki dochodów podatnika lub,
- z podatkiem cedularnym - gdy dochód z każdego źródła opodatkowany jest według zróżnicowanych stawek.

Pierwsze rozwiązanie ułatwia stosowanie progresji podatkowej, podczas gdy drugie pozwala na preferowanie jednych, a dyskryminowanie innych rodzajów dochodów.

Jak widać na powyższej systematyzacji, współczesny system podatkowy jest bardzo skomplikowany i trudno jest się na bieżąco orientować we wszystkich podatkach. Należy jednak pamiętać, że nieznanostwo prawa szkodzi, a fiskus swego królestwa podatkowego bronil będzie niczym Cerber u brzegów rzeki Styks.

Źródła: strony internetowe Ministerstwa Finansów

VAT - od wartości dodanej

Rozwinięciem skrótu VAT jest value-added tax, czyli podatek od wartości dodanej. VAT opodatkowuje sprzedaż towarów i usług. Jest to podatek obrotowy, podstawą opodatkowania jest obrót, czyli wartość netto sprzedanych towarów i usług. VAT jest podatkiem konsumpcyjnym, bo ostatecznie obciążeni nim są konsumenci.

VAT nalicza się na każdym etapie produkcji towaru. Powiedzmy, że ktoś kupuje półprodukty za 200 złotych. Tyle dostaje sprzedawca półproduktu, oprócz tego musi jednak doliczyć do ceny 22 proc. podatku. Kupujący płaci więc 244 złote. Załóżmy dalej, że produkt, który powstał z półproduktów zostanie sprzedany za 240 złote netto. Oznacza to, że VAT od produktu wyniesie już 53,68 złotych ($240 \times 0,22$), czyli cena zapłacona przez ostatniego nabywcę to 297,68 złotych. Ponieważ wytwórca półproduktów zapłacił już 44 złote podatku, producent wyrobów gotowych płaci tylko różnicę 53,68 - 44,00, czyli 9,68 złotych.

Nie wszystkie dobra są obciążone tą samą stawką VAT. Podstawowa stawka wynosi w Polsce 22 proc., ale na niektóre towary i usługi jest ona niższa. Przykładowo, 7 procentowy VAT płacimy m.in. za usługi budowlane i remontowe, przewóz pasażerów rozkładowymi samolotami i wydawnictwa prasowe. Za produkty rolne VAT wynosi tylko 3 proc.

Obowiązuje też zerowa stawka VAT na eksport, czyli wywóz towarów poza Unię Europejską. Stawka zerowa to coś innego niż zwolnienie z podatku. Gdyby produkt, o którym była mowa wyżej, został sprzedany za granicę, opodatkowano by go według stawki 0%, czyli eksporter ma prawo do zwrotu 44 złotych zapłaconych na wcześniejszym etapie. Podobna sytuacja ma miejsce, jeżeli VAT na ostateczny produkt wynosi 7 proc., a na pośrednich etapach produkcji naliczono już wyższy podatek. Aby jednak odzyskać podatek, trzeba być zarejestrowanym płatnikiem VAT, co jest opcją dostępną tylko dla prowadzących własny biznes.

O ile VAT w eksporcie wynosi 0 proc., w przypadku importu trzeba go, niestety, zapłacić. Co więcej, płaci się nie tylko od wartości towaru, ale od wartości i cła.

Na terenie Unii Europejskiej towary obłożone są podatkiem VAT według stawki kraju, w którym są sprzedawane.

Podatek od wartości dodanej po raz pierwszy wprowadzono we Francji po drugiej wojnie światowej. W ciągu trzydziestu lat rozpowszechnił się niemal na całym świecie. Nie zawsze nazywa się VAT. W Singapurze, Nowej Zelandii, Australii i Kanadzie podatek VAT jest nazwany GST (Goods and Service Tax - podatek od dóbr i usług). Nieliczne kraje nie wprowadziły VAT-u, między innymi Stany Zjednoczone (ale tam obowiązuje podatek obrotowy od sprzedaży) i Hongkong, znany z ogólnej niechęci do podatków.

Wysokość podatku VAT w różnych krajach waha się od 4 proc. w Singapurze do 25 proc. w Danii. W wielu krajach niektóre produkty objęte są niższą stawką. Prawie wszędzie istnieje możliwość zwrotu podatku, jeśli jesteśmy zagranicznymi turystami i chcemy wywieźć zakupy do domu. Warto, robiąc większe zakupy za granicą, dowiedzieć się jak odzyskać zapłacony VAT.

Skala podatkowa 2008

Podstawą obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych są przychody podatnika, pomniejszone o składkę na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe oraz zryczałtowane koszty uzyskania przychodu.

W **2008** roku obowiązuje podatek dochodowy od osób fizycznych obliczany według skali:

Skale podatku dochodowego dla osób fizycznych w 2008 r.		
Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek
ponad	do	
	44 490	19% minus kwota zmniejszająca podatek 586zł 85 gr
44 490	85 528	7 866 zł 25 gr + 30 % nadwyżki ponad 44 490 zł
85 528		20 177 zł 65 gr + 40 % nadwyżki ponad 85 528 zł

Podstawa prawna: art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 217, poz. 1588).

Roczny dochód nie powodujący obowiązku zapłaty podatku 3.090 zł.

Koszty uzyskania przychodów

Podatnik ma prawo do odliczania od przychodów zryczałtowanych kosztów ich uzyskania. Roczne zryczałtowane koszty uzyskania przychodów nie mogą przekroczyć:

W **2008** roku:

Koszty uzyskania przychodów 2008 r.:

zatrudnieni na jeden etat	w miejscu zamieszkania	111,25 zł miesięcznie; 1335,00 rocznie
	poza miejscem zamieszkania	139,06 zł miesięcznie; 1668,72 zł rocznie
zatrudnieni na wielu etatach	w miejscu zamieszkania	nie może przekroczyć 2002,05 zł rocznie
	poza miejscem zamieszkania	nie może przekroczyć 2502,56 zł rocznie

Stawki ubezpieczeniowe:

Rodzaj ubezpieczenia	Stopa składki	
	Pracodawca	Ubezpieczony
Emerytalne	9,76	9,76
Rentowe	4,50	1,50
Chorobowe	-	2,45
Wypadkowe*	0,67-3,60	-
Zdrowotne	-	9,00
Fundusz Pracy	2,45	-
Fundusz Gwarant. Św. Pracowniczych	0,10	-

Obliczanie miesięcznej zaliczki na podatek dochodowy za rok 2008

Przykład obliczania składek i zaliczki

Z umowy o pracę zawartej przez panią Izę wynika, że jej wynagrodzenie wyniesie 1400 zł brutto. Ile dostanie ona "na rękę"?

Po pierwsze: od przychodu odejmujemy pracownicze koszty uzyskania przychodów. Pani Iza dojeżdża do pracy z innej miejscowości. Koszty wynoszą więc **139,06**

$$1400 \text{ zł} - 139,06 = 1260,94 \text{ zł}$$

Po drugie: od przychodu pomniejszonego o koszty potrącamy składki na ubezpieczenia społeczne:

emerytalną - 1400 zł x **9,76** proc. zł = 136,64 zł,

rentową - 1400 zł x **1,5** proc. = 21,00zł,

chorobową - 1400 zł x **2,45** proc. = 34,30 zł,

Razem ubezpiecz. społeczne 13,71% **191,94**

1400zł. x **13,71%**=**191,94zł** skł. na bezp.. społeczne

Obliczamy podstawę naliczenia podatku dochodowego:

$$1260,94 - 191,94 = 1069$$

Podstawę opodatkowania zaokrąglamy do jedności.

Po trzecie: obliczamy zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych.

- miesięczna kwota wolna od podatku (**586zł 85 gr /12miesiący= 48,90**),

(1069 x 19 proc.) – 48,90 zł = 154,21

Po czwarte: obliczamy składkę na powszechne ubezpieczenie zdrowotne.

Podstawa obliczenia składki zdrowotnej wynosi:

1400 zł - 191,94 zł = **1208,06 zł**

1208,06 x 9 proc. = 108,73 zł (odejmujemy od pensji)

Obliczamy też składkę, jaką można odliczyć od podatku:

1208,06 x 7,75 proc. = 93,62 zł

Po piąte: zaliczkę na podatek, czyli kwotę 154,21 zł pomniejszamy o możliwą do odliczenia część składki zdrowotnej. 154,21 zł – 93,62 = 60,59 zł ~**61,00 zł** (zaokrąglamy do jedności) pracodawca przesyła do urzędu skarbowego

Po szóste: obliczamy, ile Pani Iza dostanie "na rękę".

Od pensji brutto należy odjąć wszystkie zobowiązania tj. składki na ubezpieczenia społeczne, zaokrągloną kwotę zaliczki na podatek dochodowy oraz całą składkę zdrowotną:

1400 zł – 191,94 zł - 61 zł – 108,73 zł = **1038,33zł**